

Geweld tegen homoseksuelen (2006). M. van San en J. de Boom (RISBO Contractresearch, Erasmus Universiteit, Rotterdam). Verkenningen 18

Doelstelling

Achterhalen in welke mate er sprake is van geweld in ruime zin (dus ook naropen, bespugen, bedreigen, treiteren etc) tegen homoseksuelen en of de aard en omvang van dit geweld de laatste jaren is toegenomen; antwoord geven op de vraag in welke mate er sprake is van onveiligheidsgevoelens onder homoseksuelen en of hierin een toename valt te constateren; nagaan of er redenen zijn om geweld tegen homo's nader te onderzoeken en zo ja, waar een dergelijk onderzoek zich dan zou moeten op richten.

Onderzoeksvragen

1. Is er in bestaande databestanden of politieregistraties informatie beschikbaar op basis waarvan de aard en omvang van geweld tegen homoseksuelen in kaart kan worden gebracht? Is er op basis van deze bestanden iets te zeggen over een eventuele toename van dit geweld in de laatste jaren? In hoeverre kan de informatie uit deze bestanden als betrouwbaar en representatief worden geacht?
2. In welke mate is er sprake van onveiligheidsgevoelens onder homoseksuelen? Zijn zij de laatste jaren het slachtoffer geworden van geweld in ruime zin?
3. Is er volgens relevante betrokkenen sprake van een afnemende tolerantie ten aanzien van homoseksuelen? Zo ja om welke groepen gaat het dan? Hebben zij zicht op potentiële daders van geweld tegen homoseksuelen? Is er volgens hen aanleiding om hier verder onderzoek naar te doen? Waar zou een dergelijk onderzoek zich moeten op richten?

Methoden van onderzoek

- inventarisatie van bestaande (administratieve) gegevens zoals van COC-Amsterdam, het Centraal Bureau voor Statistiek en politiegegevens (HKS, BPS en XPol)
- enquête onder (potentiële) slachtoffers onder leden van COC Nederland en Expreszo, een blad dat zich richt op (jonge) homoseksuelen in Nederland (n=3000/776)
- diepte-interviews met 15 deskundigen, waaronder docenten, ambtenaren, beleidsmedewerkers en een geestelijke

Samenvatting

Het belangrijkste onderdeel van de verkenning is een internet-enquête onder homoseksuelen, die via het COC zijn benaderd. Uiteindelijk hebben 776 respondenten meegewerkt. Verder zijn mondelinge interviews gehouden met 15 homoseksuele mannen en vrouwen, en is er gekeken in hoeverre de politieregistraties van aangifte van anti-homogeweld een betrouwbaar beeld geven van de werkelijke aard en omvang.

Uit de internet-enquête blijkt dat het grootste deel van de ondervraagden zich zelden of nooit onveilig voelt. Desondanks voelt 17% zich soms en 2% zich vaak onveilig als gevolg van hun homoseksuele geaardheid. Ongeveer 40% is zich de laatste jaren (enigszins) onveiliger gaan voelen vanwege zijn of haar homoseksualiteit.

Een groot deel (76%) wijt de toegenomen onveiligheidsgevoelens (onder andere) aan hun gevoel dat bepaalde groepen hun homovijandigheid nadrukkelijker uiten. Daarnaast geeft 67% aan zich onveiliger te voelen (mede) door berichten in de media over vervelende incidenten tegen homoseksuelen. Bijna eenderde is zich de laatste jaren onveiliger gaan voelen als gevolg van vervelende incidenten die hij of zij zelf (33%) of vrienden en bekenden (31%) hebben meegemaakt. Bijna eenderde is zich, om incidenten te voorkomen, anders gaan gedragen.

Pesterijen en treiterijen vinden veelal plaats op het werk of op school, waarbij (leraren op) scholen een bijzondere kwetsbare positie innemen. Bij pesterijen op het werk gaat het in nagenoeg alle gevallen om (autochtone) Nederlandse daders. Uitschelden en bedreigingen en mishandelingen zijn meer verbonden met het publieke domein. Incidenten die vallen onder de noemer uitlachen / uitschelden zijn niet gerelateerd aan een specifiek tijdstip. Dergelijke incidenten komen vaak voor in het centrum van de stad en de daders zijn relatief vaak van buitenlandse afkomst. Bedreigingen zijn vaak gerelateerd aan het uitgaansleven en vinden relatief vaak 's avonds plaats. Mishandelingen vinden relatief vaak 's nachts in het centrum van de stad plaats. Bij beide relatief zware incidenten hebben de daders relatief vaak een buitenlands uiterlijk.

Wat dit betreft valt op dat naar de indruk van veel ondervraagden, het (uitgaans)klimaat voor homo's in de grote steden meer verslechterd lijkt, harder is geworden, vergeleken met kleinere gemeenten.

Hoewel geweld tegen homoseksuelen een wezenlijk probleem vormt in deze tijd, wordt er door de slachtoffers slechts sporadisch aangifte gedaan. Redenen voor niet aangifte zijn onder meer gevoelens van schuld of schaamte en twijfel of de politie er veel aan kan doen. Alleen indien er sprake is van mishandeling doet een meerderheid van de respondenten (60%) aangifte. Voor zover er aangifte wordt gedaan, is men in het algemeen tevreden over de manier waarop deze door de politie wordt opgenomen; wel zou men graag beter geïnformeerd willen worden over de follow-up van de aangifte.

De auteurs pleiten voor nader onderzoek naar de houding en tolerantie van vooral jonge allochtonen jegens homoseksualiteit en daarnaast voor een betere, meer eenduidige registratie van aangiftes en meldingen van anti-homogeweld zodat de ontwikkeling ervan beter kan worden gevolgd en in kaart gebracht.